

Hiệu quả hoạt động của các ngân hàng Việt Nam:

Thực trạng và giải pháp

PGS., TS. LÊ HOÀNG ANGA

Học viện Ngân hàng

(Tiếp theo số 19)

GIẢI PHÁP

Trong tương lai, mức độ cạnh tranh ngành Ngân hàng sẽ tăng lên và cân bằng hơn nhờ có 4 động lực chính:

- Thị trường tiền tệ và thị trường vốn phát triển hoàn chỉnh.
- Các NHTM có chiến lược cạnh tranh thích hợp rõ ràng.
- Kết quả thực hiện chương trình tái cơ cấu hệ thống Ngân hàng.
- Mở cửa thị trường và hội nhập quốc tế.

Vì vậy, để nâng cao hiệu quả hoạt động của các NHTM, chúng ta có thể tập trung vào một số giải pháp chính sau:

1. Nâng cao trình độ quản trị điều hành: đây là điều cốt lõi đầu tiên, chi phối các hoạt động khác và thực sự thổi sức sống vào hiệu quả hoạt động của ngân hàng. Việc này chỉ có thể thực hiện qua CPH NHTMNN, sáp nhập, hợp nhất các NHTM.

Với NHTMNN: Hiện nay, mặc dù chưa chuyển đổi sang hoạt động theo mô hình tập đoàn hay mô hình công ty mẹ-công ty con nhưng phần lớn các NHTMNN Việt Nam về bản chất đã là các tập đoàn kinh tế. Các NHTMNN có nhiều công ty con như công ty chứng khoán, công ty cho thuê tài chính, công ty bảo hiểm, quản lý quỹ đầu tư, và một chừng mực nào đó có kinh doanh bất động sản (văn phòng cho thuê). Cho đến năm 2010, ở Việt Nam chỉ có 2 loại NHTM hoạt động là NHTMCP và ngân hàng có yếu tố nước ngoài. Vì vậy, tiến trình CPH

NHTMNN cần phải đẩy mạnh để không tụt hậu. CPH là một bước để tiến tới tập đoàn tài chính-ngân hàng. Tuy nhiên, cần lưu ý rằng, việc này hoàn toàn là từ chiến lược kinh doanh của các ngân hàng, không phải là từ trào lưu “thời thượng” của xã hội. Cần quán triệt tinh thần xây dựng tập đoàn tài chính- ngân hàng ngay từ khi thực hiện CPH trong năm 2007-2008 cả 5 ngân hàng, coi đó là đích trong cơ cấu

lại các NHTM:

- CPH ngân hàng mẹ-công ty con, bán cho nhà đầu tư chiến lược, tập trung vào nhà đầu tư chiến lược nước ngoài. Thực hiện IPO và tiến tới niêm yết trên thị trường chứng khoán trong và ngoài nước.
- CPH theo 3 giai đoạn: 1/ Chuẩn bị môi trường pháp lý, hoạch định lại chiến lược kinh doanh của ngân hàng; 2/ Tái cơ cấu toàn diện ngân hàng bao gồm

cả thể chế và tài chính; 3/ Thực hiện CPH bao gồm: xác định giá trị ngân hàng, IPO.

- CPH gắn liền với xây dựng tập đoàn tài chính ngân hàng, tiến tới ngân hàng bán lẻ trong các NHTMNN sau CPH.

- Nhà nước không nhất thiết nắm giữ trên 51% cổ phần ở các NHTMNN CPH mà nên có lộ trình để sau năm 2010, Nhà nước chỉ nắm giữ khoảng 30% tỷ lệ vốn cổ phần.

Với các NHTMCP: Nghiên cứu để thành lập các tập đoàn tài chính ngân hàng đa năng trong quá trình phát triển của mình, bao gồm sáp nhập giữa các NHTMCP với nhau, hoặc giữa NHTMCP và 1-2 NHTMNN (sau khi họ CPH), hoặc liên kết với nhà đầu tư chiến lược (như NHTMCP Phương Nam, VP Bank...). Gần đây, NHNN đã có văn bản chấp thuận cho Techcombank tăng tỷ lệ sở hữu của HSBC tại ngân hàng này từ 10% lên 15%, tiến tới là 20%, mở đầu cho xu hướng gia tăng bán cổ phần cho nhà đầu tư chiến lược. Các NHTMCP nông thôn cũng đang tìm kiếm và ký các bản thỏa thuận với các ngân hàng trong nước để gia tăng tài chính, nhân lực và mạng lưới hoạt động.

Các chi nhánh ngân hàng nước ngoài hiện nay chọn cách đi vào thị trường tài chính Việt Nam thông qua góp vốn vào NHTM trong nước để rút ngắn thời gian, tiết kiệm chi phí, tận dụng được mạng lưới hiện có cũng như đội ngũ cán bộ chuyên môn cao. Cách thức họ đi sẽ là thực hiện góp vốn cổ phần vào các NHTMCP, hoặc hợp nhất.

Sáp nhập và hợp nhất hiện nay là phổ biến, có tác dụng thiết thực giữa các ngân hàng, bảo hiểm... Sau khi sáp nhập hoặc hợp nhất, Ban quản trị của ngân hàng sẽ được thiết lập để quản trị ngân hàng với chức trách và nhiệm vụ mới.

Năm 2005, Việt Nam có 18 vụ mua bán, sáp nhập với 61 triệu USD, năm 2006, lên tới 32 vụ mua bán doanh nghiệp với tổng giá trị lên tới 245 triệu USD. Năm 2007 là năm tập trung kinh tế mạnh mẽ ở Việt Nam qua các vụ mua bán doanh nghiệp (M&A). Trong ngành tài chính-ngân hàng, nổi lên có thương vụ Tập đoàn Bảo hiểm Nhân thọ Daichi (Nhật Bản) mua lại toàn bộ cổ phần của Công ty Bảo hiểm Nhân thọ Bảo Minh CMG. VinaLand mua được 70% Khách sạn Ommi Sài Gòn, 70% khách sạn Sofitel Metropole Hà Nội... Theo các chuyên gia, mua lại doanh nghiệp là tất yếu và có lợi cho nền kinh tế vì dễ đạt được các ý tưởng táo bạo. Trào lưu này cũng đã lan sang ngân hàng trong thời gian gần đây. Các ngân hàng nước ngoài như HSBC, Standard Chartered, ANZ... đang tìm kiếm và mở rộng thị phần trong việc mua lại các ngân hàng nội. Tuy nhiên, có những hoạt động làm suy kiệt tài chính trong các doanh nghiệp liên doanh để các đối tác mua lại phần vốn góp

với giá rẻ.

Thực hiện quản trị NHTM từ chiều rộng sang chiều sâu theo hướng nâng cao năng lực quản trị rủi ro bằng cách:

- Chuẩn hóa các quy trình nghiệp vụ trong ngân hàng: NHTM phải có sự chuẩn hóa công khai, cụ thể mọi hoạt động với trách nhiệm và quyền hạn tương xứng. Điều này thể hiện ở bản quy tắc nghề nghiệp trong toàn ngân hàng, pháp điển hóa mọi chức danh công việc, trao quyền chủ động cho từng cấp. Thực ra nhiều NHTMNN đã thực hiện, song vì cơ cấu sở hữu và quản trị chưa rõ ràng, nên nó bị ẩn giấu dưới nhiều cấp độ quản lý. Việc chuẩn hóa này cũng phụ thuộc vào trình độ và cơ cấu quản trị điều hành.

- Hoàn thiện bộ máy tổ chức quản trị nội bộ: Có thể mô hình quản trị khác nhau như tách bạch back-office và front-office, hoặc chuyển từ cơ cấu theo chức năng sang cấu trúc theo nhóm khách hàng,... điều này phụ thuộc vào mỗi ngân hàng.

- Nâng cao năng lực quản trị rủi ro thông qua các chỉ tiêu, tiêu chí rõ ràng.

- Thực hiện công tác kiểm tra, thanh tra và chế độ báo cáo thường xuyên. Hiện nay, việc áp dụng hệ thống thông tin quản lý (MIS) trong các NHTM chính là năng suất và hiệu quả của xử lý thông tin.

2. Vai trò của NHNN:

Xóa bỏ cơ chế đại diện chủ sở hữu của NHNN đối với các NHTMNN, quan hệ giữa NHNN và các NHTM không chỉ là quan hệ quản lý Nhà nước mà còn là quan hệ kinh tế trên cơ sở tôn trọng các nguyên tắc thị trường, minh bạch, xóa bỏ bao cấp, đặc quyền, độc quyền kinh doanh.

KIẾN NGHỊ

1. Hoàn thiện chế độ, chuẩn mực kế toán Việt Nam theo chuẩn mực quốc tế (IAS).
2. Ngoài ra cần phải hoàn thiện công tác thanh tra giám sát hoạt động ngân hàng với việc thành lập Cơ quan giám sát tài chính chung của hoạt động tài chính ở Việt Nam .
3. Nâng cao trình độ công nghệ để có thể giao dịch và quản lý trực tuyến trong tập đoàn, quản lý rủi ro tốt hơn. Điều này cần thực hiện trong nội bộ tập đoàn, cũng như trong cả nền kinh tế.
4. Thành lập các công ty xếp hạng tín nhiệm của quốc gia hoạt động theo công ty cổ phần hoặc trách nhiệm hữu hạn để đánh giá khách quan năng lực của các doanh nghiệp, ngân hàng cũng như các khách hàng nói chung.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. OPM/Vietbid xác định theo chuẩn mực quốc tế.
2. NHNN
3. KPMG, đề án CPH NHCT.